

GUIA DIDÀCTICA

***Els silencis de Maria* de Carles Cortés (a cura de Margalida Mascaró)**

ÍNDEX

A) QÜESTIONARI	Pàg.
1. Autor	3
2. Temes	3
3. Títol	4
4. Argument	4
5. Estructura	4
6. Personatges	4
7. Espais	6
8. Temps	7
9. Punts de vista	7
10. Tècniques narratives	8
11. Sexe	8
12. Cinema, televisió i literatura.....	8
13. Actualitat	9
- Immigració	
- Models de família	
- Violència de gènere	
- Masclisme	
- Prejudicis i supersticions	
14. Tradicions	10
15. Trets lingüístics	10
16. Jocs	12
B) SOLUCIONARI	13
2. Temes	14
3. Títol	14
4. Argument	14

5. Estructura	14
6. Personatges	17
7. Espais	20
8. Temps	22
9. Punts de vista	23
10. Tècniques narratives	23
11. Sexe	24
12. Cinema, televisió i literatura.....		24
13. Actualitat	25
- Immigració		
- Models de família		
- Violència de gènere		
- Masclisme		
- Prejudicis i supersticions		
14. Tradicions	29
15. Trets lingüístics	31
16. Jocs	32

GUIA DIDÀCTICA

A) QÜESTIONARI

1. Autor

Carles Cortés i Orts (Alcoi, 1968) és doctor en Filologia Catalana. Desenvolupa la tasca de professor de literatura a la Universitat d'Alacant i és membre del Grup de Recerca de la Literatura Contemporània del Departament de Filologia Catalana d'aquella universitat, de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana i de l'Équipe Internationale de Recherche sur les Interférences des Codes (TRAVERSESES) de la Université Paris VIII-Saint Denis.

Carles Cortés, ha publicat els estudis *Els personatges i el medi en la narrativa de Mercè Rodoreda* (1996) i *Començar a escriure: la construcció dels primers relats de Mercè Rodoreda (1932-1938)* (2002), entre altres. Ha estat editor de les antologies *Contes d'Isabel-Clara Simó* (Columna, 1999), *Contes personals de M. Mercè Roca* (Columna, 2001), *Llengües mortes. Antologia de contes de Carme Riera* (Destino, 2003), *L'illa i la dona. Trenta-cinc anys de contes de M. Antònia Oliver* (Ed. 62, 2003) i *Jubileu*, de Víctor Català (Ed. Arola, 2004). I, a més a més, ha dut a terme la biografia sobre el pintor Antoni Miró, *Vull ser pintor* (Ed. 3i4, 2004), realitzat dins del projecte d'investigació "Les formes autobiogràfiques en la Literatura Catalana Contemporània".

Com a novel·lista, Cortés s'estrenà amb la novel·la *Veü de dona* (Columna, 2001), amb la qual va guanyar el premi 25 d'abril de la vila de Benissa (2000). Tres anys més tard publicà *Marta dibuixa ponts* (Brosquil, 2003), amb la qual va obtenir el premi Ciutat de Sagunt 2003. És autor de diversos contes de l'obra *Directe al gra* (Brosquil, 2007). Un recull de dotze contes eròtics inèdits dels escriptors Sebastià Alzadora, Carles Cortés, Julià de Jòdar i Isabel-Clara Simó i, ara, presenta *Els Silencis de Maria* (Brosquil, 2008).

2. Temes

Encercla el tema o els temes de què tracta l'obra:

- Amor, passió i odi
- Llibertat
- Procés personal de superació
- Violència de gènere
- L'alcoholisme
- La incomunicació
- Xoc entre cultures
- Denúncia
- Sofriment
- Immigració
- L'optimisme vital
- Futbol

3. Títol

a) A partir d'aquest fragment extret del capítol 3 de l'obra, justifica el títol de la novel·la:

"Tot per la Maria, perquè trenque els silencis que va deixar en vida"

b) Recull cites extretes de la novel·la relacionades amb el silenci.

4. Argument

Resumeix l'argument de l'obra (aproximadament 15 línies)

5. Estructura

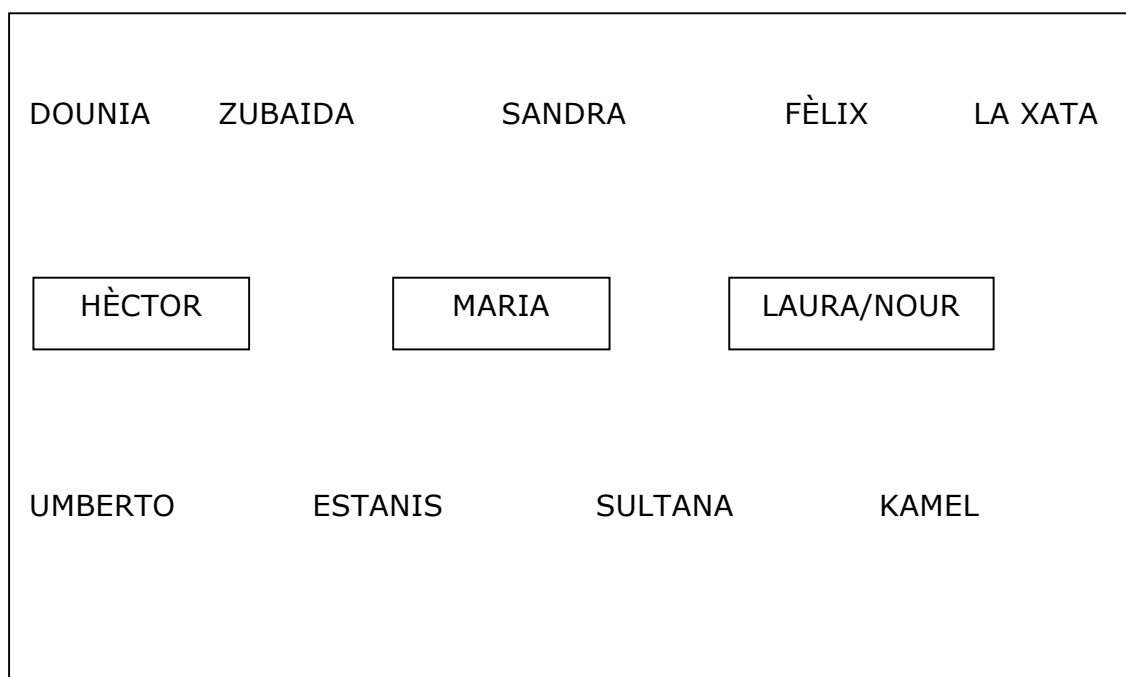
a) Quines són les parts en què es pot subdividir el relat?

b) La pel·lícula *Ciudadà Kane* del director Orson Wells, presenta una estructura semblant a la de la novel·la *Els silencis de Maria* de Carles Cortés. Hi ha un paral·lelisme en el procediment utilitzat per narrar ambdues històries: el narrador de la pel·lícula és un detectiu a través del qual es va reconstruint la història d'un personatge que ja és mort. A la novel·la, és na Laura la que ens condueix a descobrir les vivències de Maria, ja morta, i de l'estol de protagonistes que giren al voltant. Visualitza el film i descobreix les similituds i les diferències essencials entre la pel·lícula i la novel·la (veus narratives, tipus de narrador...)

c) La informació es presenta de forma dosificada. Podries explicar com queda reflectida aquesta afirmació a l'obra?

6. Personatges

a) Estableix els vincles que es donen entre els personatges següents. Utilitza fletxes d'una sola direcció o d'ambues segons escaigui.



b) Quin és el tractament dels personatges que porten més pes argumental? Subratlla les respostes correctes:

- Hi fa una descripció minuciosa, detallada i completa.
- En va donant pinzellades distribuïdes al llarg del relat
- Són personatges plans (no experimenten un procés d'evolució)
- Són personatges rodons (que van evolucionant al llarg de l'obra)
- És una obra col·lectiva de la qual no en destaca cap especialment

c) Classifica els següents personatges segons siguin protagonistes, secundaris o seqüencials:

Sandra, Paco i Rafael, Maria, Xelo, Hèctor, Laura, Hàfez, Fèlix, La Sultana, Consol, Pere Carratalà, Zeïneb, Estanis, Kamel, La Xata, Zubaida, Dounia, Nour, Umberto.

d) Fes un esquema dels vincles de les dues famílies que té la Maria: la de l'entorn alacantí i la de l'entorn àrab

e) Completa les graelles següents :

Maria	
Trets físics	
Trets psicològics	
Trets distintius?	
Passat	
Personatges amb qui es relaciona	
Evolució del personatge	

Hèctor	
Trets físics	
Trets psicològics	
Trets distintius?	
Passat	
Personatges amb qui es relaciona	
Evolució del	

personatge	
------------	--

Laura/Nour	
Trets físics	
Trets psicològics	
Trets distintius?	
Passat	
Personatges amb qui es relaciona	
Evolució del personatge	

Hàfez	
Trets físics	
Trets psicològics	
Trets distintius?	
Passat	
Personatges amb qui es relaciona	
Evolució del personatge	

7. Espais

Contesta les següents preguntes:

- Són realistes o fantàstics? Són versemblants o inversemblants? Raona la teva resposta
- Posa algun exemple d'alguns topònims que hi surten esmentats.
- Els dos llocs principals on es desenvolupa l'acció són Alacant i Emirats Àrabs. Fes-ne la comparació a partir de la següent graella:

País Valencià	Emirats Àrabs
Paisatge	
Estructura familiar	

Cultura	

d) Tant la Maria com l'Hèctor viuen empresonats. Compara la diferència entre els dos empresonaments.

e) Quin significat té la presó per a Hèctor? I per a Maria?

f) Digues mots relacionats amb la presó que surten al text.

8. Temps

a) El temps del relat coincideix amb el temps d'escriptura? Raona la resposta.

b) A quina època se situa l'acció? Quins són els indicadors?

c) Subratlla dels següents fets històrics, aquells que s'esmenten al relat.

- a) Guerra del Golf Pèrsic
- b) Mort de Franco
- c) Guerra de Cuba
- d) Cop d'Estat espanyol
- e) Segrest Banc Central de Barcelona
- f) Atac a les Torres Bessones
- g) Guerra de Kuwait
- h) Guerra civil espanyola
- i) Primera Guerra Mundial
- j) Segona Guerra Mundial

d) Podries dir quina és la funció d'aquestes referències dins la novel·la?

e) De quina manera es pot saber el temps que transcorre en la història?

f) L'autor conta la història d'una manera lineal? Raona la teva resposta.

g) Com es reflecteixen a l'obra alguns dels salts temporals. Pensa que de forma tipogràfica també es pot aconseguir fer salts en el temps. Subratlla les respostes correctes.

- a. Insertant tipogràficament asteriscs
- b. Insertant un altre tipus de document (carta, nota breu...)
- c. Especificant-lo directament

h) Indica altres maneres d'indicar salts temporals.

9. Punts de vista

a) De quin tipus de narrador es tracta?

b) Quantes veus narratives hi ha?

c) Normalment, el narrador omniscient s'expressa en tercera persona, és aquest el cas?

d) Quina veu es correspon a cada fragment?

- "Ferrer. Laura Ferrer. Un nom que t'inspira confiança, que t'omple de records de dones belles" (pàg. 13).
- "Les paraules de la Maria t'acusen: estàs endinsant-te en el seu secret. No l'hauries d'haver llegit i, menys encara, donar-lo a conèixer a la Sandra" (pàg.159).

10. Tècniques narratives

La novel·la recull bàsicament cinc tècniques narratives. Explica quina és la funció de cadascuna i posa'n un exemple extret del text.

- Diàleg
- Nota breu
- Descripció
- Narració
- Diari i/o epístoles

11. Sexe

El sexe és un ingredient més de la novel·la. Hi ha passatges que en fan al·lusió, encara que no formi part de l'eix principal. Un dels temes que s'hi tracta és el de la prostitució, a l'entorn del qual giren diferents situacions i personatges.

a) Busca sinònims del terme "puta".

b) Enumera distintes pràctiques sexuals que s'esmenten al llibre.

c) Digues altres elements que estan relacionats amb el món del sexe.

12. Cinema, televisió, literatura

a) Al relat s'al·ludeixen pel·lícules i personatges del món televisiu i cinematogràfic, Sabries dir-ne algun?

b) Llegeix aquest fragment:

- " El Fèlix va parlar d'aquella pel·lícula, *Desdejuni amb diamants*, en què la protagonista cobrava per fer companyia a un gànster de gran alçada" (pàg. 35).

Visualitza la pel·lícula i llavors digues quines similituds i quines diferències hi ha amb la trama de la novel·la i la de la pel·lícula?

c) Al relat també es fa referència al camp literari. Al dietari, Maria es compara a la germana esborrajada de l'Elisabeth, la protagonista de la novel·la *Orgull i prejudici* de Jane Austen (pàg. 41). Podries explicar per què?

d) Per què diu Laura que els italians tenen més cura dels detalls que els espanyols?

e) Quina relació manté l'obra *El primer segle després de Béatrice*, de Amin Maalouf amb la vida d'Hèctor? (pàg. 151).

f) Busca en el capítol IX, el poema que Zeïneb recita de memòria a Maria. Què vol transmetre-hi l'autor?

g) Sura, Corà o Alcorà són llibres sagrats que pertanyen a una cultura diferent a la nostra. Quin és el motiu principal pel qual apareixen a l'obra?

h) Al llibre apareix una al·lusió al mite de Fedra. Busca informació al respecte. Creus que aquest mite té alguna relació amb la trama de la novel·la?

13. Actualitat

Els Silencis de Maria és una obra que tracta temes que són presents a la societat contemporània. De fet, exposa, de forma tangencial o de manera directa, problemes que encara no s'han sabut resoldre en el moment actual, en la societat del segle XXI. Així doncs, es tracta que analitzis aquells aspectes de l'actualitat esmentats a la novel·la.

IMMIGRACIÓ

A l'obra s'esmenta la preocupació que senten algunes persones davant el fet migratori pel que fa al canvi de fisonomia del territori i de la vida social i laboral del país. Busca'n fragments que reflecteixen aquesta mateixa situació i compara-la amb la nostra situació actual.

MODELS DE FAMÍLIA

Compara els dos models de família existent al relat.

RELIGIÓ COM A PART DE L'IMAGINARI CULTURAL

Busca cites que reflecteixen la influència de la religió sobre una cultura determinada, tant de la musulmana com de la cristiana.

MASCLISME

Hi ha algun personatge que adopti actituds masclistes? Raona la teva resposta

VIOLÈNCIA DE GÈNERE

a) Creus que es pot parlar de violència de gènere en algun moment de la novel·la? Posa'n alguns exemples.

b) Els trets inherents als maltractadors són: antecedents familiars de maltractament, agressivitat, caràcter violent, desconfiança, gelosia, crits, el penediment temporal i la promesa mai no complida de no tornar a repetir l'agressió. És el retrat d'Hèctor que acabarà repetint els mateixos esquemes del seu pare que maltractava la dona. Podries trobar algunes cites referents a aquests fets.

c) Podries explicar la infantesa i la vida d'Hèctor?

PREJUDICIS, SUPERSTICIONS

Prejudicis

a) Quines actituds, expressions o fets posen de manifest prejudicis envers els altres?

b) Podries formular altres tipus de prejudicis que no surtin a l'obra? Posa'n exemples

Supersticions

Les supersticions van lligades a les creences culturals. En el relat, se n'esmenten alguna:

- *"Una dona casada, que pronuncie el teu nom real amb el testimoni de la lluna plena, se n' enamorarà i serà infidel al seu marit"* (pàg. 163)
Aquesta superstició justifica que la Sultana caigués en braços de n'Hicham (o Kamel)
- *"Una vegada em van dir que si pronunciava un nom sota el llum de la lluna plena, hi hauria sang i violència al meu voltant"* (pàg. 217)
Argumentalment, la frase serveix per introduir la reflexió que fa Maria, que elegeix una nit de lluna plena per dir un nom (Nour) i per suïcidar-se.
- *"El sol i la lluna s'han trobat. Jo, la Maria, el mig de totes dues deixen dins mi la llavor necessària perquè aquesta nit el Hàfèz faça florir l'esperança"* (pàg. 48).
La creença en l'influx de la lluna existeix no només en el món àrab sinó també a la cultura occidental. Exemple: la creença que els homes llops despertaven en nits de lluna plena...
- *"La paraula del profeta..."* (pàg. 203)
- *"... una lluna plena i la veu del Kamel que anunciava el seu fatal destí"* (pàg. 206)
Amb aquestes frases, la Maria sucumbeix a la superstició segons la qual tenim el destí escrit i que justifica refranys populars com: Tothom neix amb sa planeta feta.

- Digues altres supersticions que són vives en la nostra cultura.

14. Tradicions

a) Explica alguna de les tradicions que s'intueixen a l'obra.

b) Els pobles mantenen la identitat a través de la llengua. De quina manera es tradueix al relat?

c) Compara el paper de la dona dins la societat àrab i la societat occidental, a partir de la lectura de la novel·la. Hi ha algun tret en comú?

d) A la nostra cultura, hi ha intents clars d'aconseguir la igualtat entre els homes i les dones en tots els àmbits. Posa'n alguns exemples

e) Es viu igual la sexualitat de la dona a una societat i a l'altra? Comenta el paper de la Xelo.

f) Els matrimonis de conveniència són vigents en la nostra societat? Es donen de la mateixa manera que al món àrab?

g) Comenta aquest fragment:

" El llast dels matrimonis de conveniència va pesar una vegada més en un dels joves del sud d'Itàlia que havia intentat trencar amb el destí que la família li havia traçat des de l'adolescència "(pàg.137)

15. Trets lingüístics

a) Descriu alguns trets dialectals del valencià.

b) Quin recurs literari s'empra a les següents oracions?

1. "La Sandra era una perla fina, una joia" (pàg. 99)
2. "El valor del silenci buit que vaig sentir dins de mi, com si fora un immens recipient ple d'aigua" (pàg. 78).
3. "La pena se't menja de viu en viu" (pàg. 121)
4. "Aquest matí el Hàfèz m'ha ensenyat la força del silenci, el tro del no res, l'absència de tot" (pàg. 74)
5. "La sorra del desert brama d'una manera distinta" (pàg. 162)
6. "Vas omplir de llum la meua foscor" (pàg. 165)
7. "La meua lluna damunt del desert de sorra, com un ram de flors que creix dia a dia" (pàg. 112)
8. "La pena se't menja de viu en viu" (pàg. 121)
9. "Tendra mel enmig de les teves cames" (pàg. 132)
10. "Preciosa com una donzella" (pàg. 53)
11. "S'acomiaada (la lluna) del sol que desapareix..." (pàg. 48)
12. "... amb una estranya fredor en la seua façana" (pàg. 132)
13. "El clar i l'obscur (...), el dia i la nit (...) el sol i la lluna ..." (pàg. 139)

c) La sinestèsia és una figura retòrica que consisteix en l'associació d'elements que provenen de diferents dominis sensorials. Llegeix els exemples següents i explica a quin sentit al·ludeixen:

1. "No podies refiar-te d'una dona que s'havia casat i que ja havia tastat un altre home" (pàg. 58)
2. "Volia rebre tot el suc que fere possible l'embaràs, el conreu de la fruita deliciosa que produiria la nostra filla" (pàg. 161)
3. "... La mare d'aquella nena que tu acompanyaves a l'escola i que feia olor de gessamí" (pàg. 90)
4. "Vas ser molt valenta en venir al nostre país, va afirmar. Has volgut tastar la sorra del desert" (pàg. 165)
5. "Aquella ucraïnesa feia molt bona olor, com l'olor de flors de la veïnadeta de la teua infantesa. Amb la mort de les dones, desapareix la seva bona flaire... Allà dins, no ensumes cap aroma agradable. Sembla la casa de ton pare, el baf agre del seu alé" (pàg. 119)
6. "Senties fàstic per un cos de mascle pelut, amb olor de suor forta, com la pudor de ton pare, que hauria omplit de sucs la pell suau de la teua doneta" (pàg. 148)
7. "Sempre conservaré la imatge d'un ésser que em va estimar, que alenava cada pas que jo feia al seu voltant" (pàg. 166)
8. "La filla de la Xelo! Sempre vas buscar dones que feren una bona olor. Dones netes amb la pell blanca, ben perfumada. Com la Maria" (pàg. 220)
9. "Amb el frec de la Laura, reprens la sensació d'aquella pressió de nena petita..." (pàg. 19)
10. "... l'alé que, com també la roba, estava impregnat de beguda amarga" (pàg. 19)

d) Què volen dir les expressions següents:

1. Tenir el cor de pedra (pàg. 52)

2. Enviar a pastar fang (pàg. 56)
3. Fer Pasqua abans de Rams
4. Fer cinc cèntims (pàg. 16)
5. L'ésser humà és l'única espècie que ensopega dues vegades amb la mateixa pedra (pàg. 83)
6. Llançar la tovallola (pàg. 116)
7. Despertar el cuquet (pàg. 85)
8. Arrencada de bou, parada de somera (pàg. 108)
9. Ser una caixa de sorpreses (pàg. 152)
10. Tenir bona pinta (pàg. 24)
11. Perdre el cap (pàg. 35)
12. No tenir on caure mort (pàg. 52)

e) Un tret que dona versemblança al relat és la incorporació de frases o paraules provinents d'altres idiomes. Quines has pogut detectar a *Els silencis de Maria*.

f) Alguns dels personatges tenen nom i cognom. Escriure'ls.

16. Jocs

a) Busca en aquesta sopa de lletres nou noms de dones que apareixen al relat. Amb les lletres que no formen part de cap nom propi descobreix la frase que s'hi amaga.

A	I	N	U	O	D	A	C	I	R
R	E	G	N	A	E	L	L	S	A
D	I	L	E	N	C	A	I	L	D
N	A	P	N	O	U	R	A	U	I
A	C	A	P	R	S	O	R	O	H
S	L	L	A	I	R	A	M	C	C
A	P	F	R	E	S	S	A	E	A
L	A	N	A	T	L	U	S	D	R
E	S	E	R	A	J	I	N	A	S
T	A	Y	I	D	A	J	P	A	U

b) Busca la paraula adient segons la definició.

						3								
			5											
	4													
1														
					6									
			2											

SOLUCIONARI

2. Temes

Temes de què tracta l'obra:

- Amor, passió i odi
- Llibertat
- Procés personal de superació
- Violència de gènere
- L'alcoholisme
- La incomunicació
- Xoc entre cultures
- Denúncia
- Sofriment
- Immigració
- L'optimisme vital
- Futbol

3. Títol

a) *Silenci* connota al llarg de l'obra emocions diferents: contenció, reflexió, recolliment, buidor, maduració ... El silenci és el leit motiv de l'obra.

La cita explica que na Laura vol donar a conèixer allò que na Maria va callar.

b) Alguns exemples:

- "Assaboreix la força del silenci" (pàg. 12)
- "L'absència (d'un fill) representa un buit perpetu, un silenci ben fort que no pots omplir en cap cosa" (pàg. 137)
- "La rebel·lió amagada, la força del silenci és inaturable" (pàg. 148)

4. Argument

Nour, filla de Maria i Hàfez, criada als Emirats àrabs per les dones del seu pare, decideix intentar retrobar sa mare, que havia tornat a Alacant, quan ella només era una nena. Nour, una vegada en terres alicantines, descobreix que Maria és morta, que s'havia tornat a casar i que té una germanastra, Sandra.

Nour, amb una identitat falsa (Laura), reconstrueix la vida de Maria gràcies a un dietari que li faciliten els seus avis materns i, gràcies a les entrevistes que manté amb el segon marit de la mare, Hèctor.

Hèctor està tancat a la presó acusat d'haver-la assassinada. Però Nour esbrina que, en realitat, Maria s'ha suïcidat per haver estat rebutjada i maltractada pel seu segon marit i, per no haver pogut superar la culpabilitat de l'abandonament de la seva filla als Emirats àrabs.

Al final, quan semblava que Hèctor començava a retrobar un bri d'esperança a la seva vida, se suïcida sense arribar a entrevistar-se amb la seva filla Sandra i sense saber que Laura, en realitat, és Nour.

5. Estructura

a) La manera com es narra la història trenca amb una evolució diacrònica d'aquesta. Els personatges s'entrellacen en una història presentada sense seguir la linialitat en el temps. Es pot afirmar que l'argument manipula el temps de la història, procés motivat per l'ús de *flashbacks* i per les entrevistes de Nour/Laura, per tal de desvetllar al lector un misteri que es planteja de d'un bon començament. Això fa que sigui difícil establir-hi una estructura clàssica.

La novel·la s'estructura en disset capítols relacionats amb tres personatges: l'Hèctor, la Laura i la Nour.

Capítol I: Presentació dels personatges: Hèctor, Laura, Maria i Sandra.

Capítol II: Aprofundiment en el passat d'Hèctor i coneixement respecte de la mort de Maria.

Capítol III: Descoberta de l'objectiu de Laura: obtenir dades per guanyar la confiança d'Hèctor per a la defensa jurídica i recuperar Nour per a la seva família.

Capítol IV: Vida de la Maria amb l'Hèctor.

Capítol V: Infantesa de l'Hèctor com a excusa per maltractar la Maria.

Capítol VI: Trencament entre la relació de la Laura i l'Umberto. Esperança de la Maria de tenir un fill mascle.

Capítol VII: Relació amorosa entre Xelo i la mare de l'Hèctor. Canvi d'actitud de l'Hèctor (comença a fer feina a la biblioteca de la presó).

Capítol VIII: Una carta de la Nour revela a l'Hèctor i al lector que Nour i Maria segueixen en contacte.

Capítol IX: La Sandra no vol saber res del pare. La Maria ha tingut una filla de la seva relació amb el Hàfèz.

Capítol X: Relació entre el Fèlix i la Laura.

Capítol XI: La Sandra comparteix pis amb la Laura. La Maria pren consciència que no pot visitar els pares i que el Hàfèz es colga amb les altres esposes.

Capítol XII: Desig de l'Hèctor de sortir de la presó.

Capítol XIII: Confessions entre la Laura i la Sandra. Coneixen la manca de llibertat de sa mare.

Capítol XIV: L'Hèctor mostra les seves emocions per primera vegada.

Capítol XV: Descobriment que la Laura és, en realitat, Nour. La Maria tornà a Alacant sola.

Capítol XVI: L'Hèctor conta com morí la Maria. S'enfronta al seu passat.

Capítol XVII: Els remordiments porten l'Hèctor al suïcidi. Nour es dona a conèixer com a tal als avis.

Els tres primers capítols ens informen dels protagonistes i dels fets que han tingut lloc, per tal de situar el lector en la història. Del capítol quart al catorzè, l'autor narra els sentiments i els esdeveniments de tots i cadascun dels personatges que formen part de la trama. El XV i el XVI serveixen per desxifrar tots els enigmes que han envoltant tantes històries turmentades. Finalment, al darrer capítol es resolen totes les qüestions pendents: els avis

coneixen la Nour i el seu objectiu i l'Hèctor acaba per assumir la bona part de culpabilitat que ha tingut vers el suïcidi de la Maria.

b) Similituds:

- El fil conductor de la història, en el cas del film, està articulat de manera semblant al d'una ficció detectivesca, i tracta de descobrir el significat de la paraula "Rosebud", que Kane, el protagonista, pronuncia abans de morir. Un noticiari sobre Charles Foster Kane és el punt de partida per a la reconstrucció de la seva vida personal, laboral i pública, a partir del testimoni de diferents personatges que hi han conviscut. Els narradors són: Thatcher (coneix Kane des de la infantesa), Bernstein (l'apoderat que coneix les seves transaccions comercials), Leland (l'amic que sap sobre la seva vida personal), Susan (la seva segona dona, que coneix de quan Kane era de mitjana edat) i el majordom Raymond (qui el cuidà els darrers anys). Aquest recurs s'utilitza com una representació creïble del procés d'investigació, ja que normalment s'espera que qualsevol periodista obtengui la informació a partir de testimonis. A més, les entrevistes serveixen per conèixer al protagonista des de diferents angles. La pel·lícula està plantejada, d'aquesta manera, com un trencaclosques, plena de *flashbacks*. El relat de cada narrador es restringeix al seu àmbit de coneixement i per tant, la narrativa del film se'ns presenta com a objectiva. A la novel·la també es narra la història a partir de *flashbacks* i de les entrevistes que Laura/Nour fa a Hèctor.

Diferències:

- A la pel·lícula, el narrador no és omniscient i el coneixement de l'espectador queda restringit al de les veus narradores. A la novel·la en canvi, s'observa com el narrador s'avança en el coneixement narratiu del lector. Alguns exemples són:

- o "Amb tot no pots imaginar que una visita desconeguda i inesperada et trencarà aquesta vesprada la pau que ara sents" (pàg. 12).
- o "Més enllà dels teus incerts prejudicis, descobriràs una autèntica joia: un viatge a través del desert, a través de les dunes, amb la fidel companyia de la llum de la lluna..." (pàg. 40).
- o "La Nour ha localitzat els seus orígens. I tu, estúpid, no ho saps!" (pàg. 197)
- o "... demà de vesprada tenen previst visitar-te el Fèlix, la Sandra i la Nour, la seua germanastra que encara no has identificat" (pàg. 218)

- A la pel·lícula el narrador sobre el qual s'estableix l'eix de la resta de veus, no és el protagonista. De fet, aquell passa pràcticament desapercebut i es pot considerar un narrador neutre. En canvi, a la novel·la, els narradors esdevenen protagonistes de la història.

- A *Els Silencis de Maria*, les diferents veus narratives (Hèctor, Maria, Laura) empren diferents persones gramaticals; una d'aquestes és la de la segona persona, mentre que a *Ciudadà Kane*, aquelles parlen sempre en primera i tercera persona.

c) L'autor no explica de forma directa allò que ha passat i quina és la situació a cada moment. Dóna al lector la informació a mesura que aquest aprofundeix en els pensaments i en els sentiments dels personatges a través dels quals narra la història.

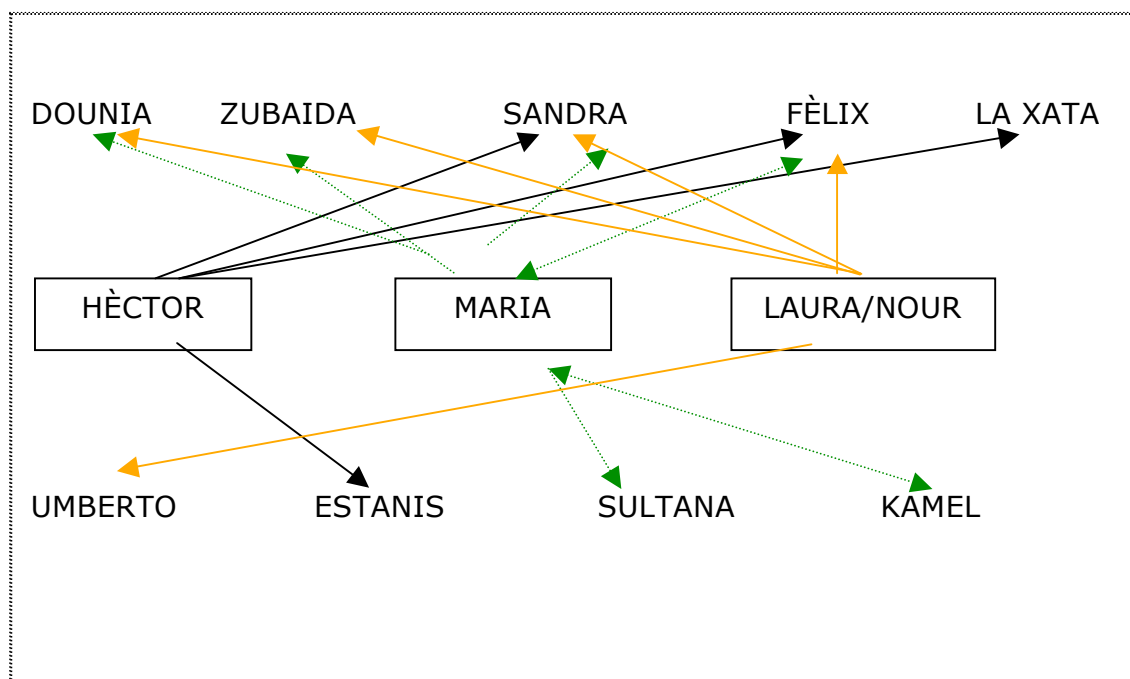
Un exemple és el fet que el relat s'inicia amb la informació que l'Hèctor és a la presó, des de fa tres mesos. L'autor anuncia que la Maria ha desaparegut de la seva vida, per després donar a conèixer que és morta. El lector rep altres tipus de coneixements abans que pugui reafirmar la seva sospita, que l'Hèctor ha estat acusat de l'assassinat de la seva dona. Més endavant, el lector sap que la Maria havia estat llançada pel balcó. No és fins el capítol dos, quan es conta amb més detalls com va morir. I posteriorment, el lector arriba a conèixer com la policia va anar a buscar l'Hèctor per interrogar-lo. Però, serà al capítol XVI, pàg. 206, quan es descobreix la veritat dels fets.

Són molts els exemples que confirmen que la dosificació de la informació és constant en tot el relat. No s'explica tota la història dels personatges de manera seguida, sinó que l'autor fa salts endavant i enrere sobre un mateix sentiment o un mateix esdeveniment, cosa que fa que, el lector vagi confirmant tot allò que va intuït a mesura que avança en la lectura de la novel·la o que vagi descobrint aspectes que mai no hauria imaginat. A la pàgina 53, l'autor comença a parlar del càncer que patí la Maria. En fa esment successivament (pàg. 55, 99, 100, 148), però no és fins a la pàgina 149 quan parla directament de "càncer" i explica amb detall la situació per la qual va haver de passar la seva muller.

Aquesta tècnica és emprada durant tot el relat. D'aquesta manera el lector va assaborint cada nova informació que rep (edat del primer casament de la Maria, vida compartida amb l'Hèctor i el Hàfèz, infantesa de l'Hèctor, coneixement del personatge de la Laura, etc.).

6. Personatges

a)



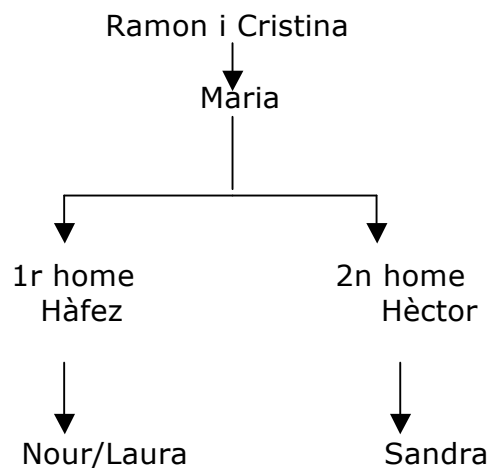
b)

- Hi fa una descripció minuciosa, detallada i completa.

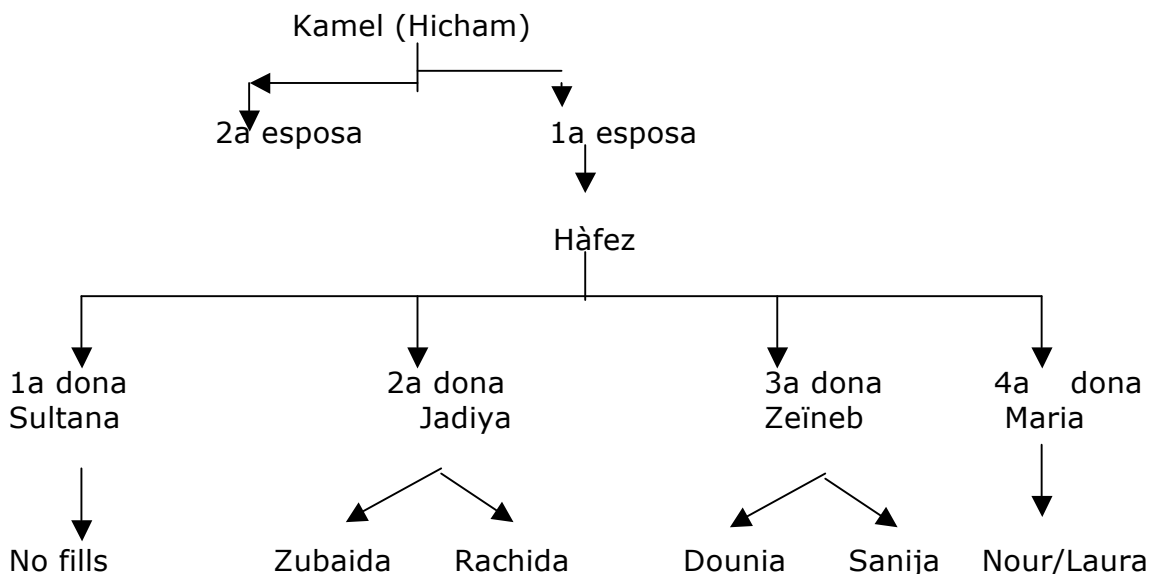
- En va donant pinzellades distribuïdes al llarg del relat.
- Són personatges plans (no experimenten un procés d'evolució).
- Són personatges rodons (que van evolucionant al llarg de l'obra).
- És una obra col·lectiva de la qual no en destaca cap especialment.

c) Protagonistes: Maria, Hèctor, Laura
 Secundaris: Sandra, Estanis, la Sultana, Hàfez, Fèlix, Kamel,
 Seqüencials: Zubaida, Zeïneb, Xelo, La Xata, Paco i Rafael

d) Família cristiana



Família àrab



e)

Maria	
Trets físics	Jove, de pell blanca, bella, atractiva i encisadora.
Trets psicològics	Té inquietuds, ambiciosa, rebel, decidida,

	coratjuda,
Trets distintius	Mestressa de casa. Es torna alcohòlica cap a la fi de la seva vida. Pateix càncer.
Passat	De nina va viure a Alacant. Va tenir una infantesa feliç i sense problemes. De família sencilla. En primeres núpcies va viure als emirats àrabs i en segones núpcies a Alacant.
Personatges amb qui es relaciona	Hàfez, Hèctor, Sandra, Nour, Santi, Sanija, Zeïneb, Sultana, Kamel,....
Evolució del personatge	Sofreix un procés de maduració, il·lusió, desil·lusió, desengany, frustració, sentiment de fracàs i suïcidi. Maria acabà per mantenir una relació distant i freda amb l'Hèctor.

Hèctor	
Trets físics	Es casà amb la Maria als 43 anys. Mor als 56 anys. No es donen trets físics.
Trets psicològics	No controla les seves emocions, té un caràcter violent, és un maltractador físic i psicològic, masclista, gelós i possessiu. Poc xerraire. Odi al seu pare. Autoestima baixa (pàg. 96).
Trets distintius?	Es relaciona amb prostitutes. Se sent atret pels vestits vermells. Feia feina a una assessoria.
Passat	Pare maltractador, infantesa infeliç.
Personatges amb qui es relaciona	Maria, Sandra, Laura, Estannis, Pere i Fèlix.
Evolució del personatge	No hi ha canvis substancials. Presenta una evolució pel que fa a l'estat d'ànim: desil·lusió, il·lusió, impotència i suïcidi.

Laura/Nour	
Trets físics	Jove, de cabells llisos, llargs i morens, atractiva, bella, ulls negres, elegant, de pell blanca.
Trets psicològics	Calculadora, intel·ligent, astuta, perspicaç, serena.
Trets distintius?	Biòloga
Passat	Vida als Emirats àrabs i a Europa.
Personatges amb qui es relaciona	Umberto, Fèlix, Hèctor, Sandra, Ramon, Cristina, Zubaida, Rachida, Dounia, Sanija, Hàfez i Maria.
Evolució del personatge	El lector sap poc sobre la seva infantesa i això fa que sigui difícil saber la seva evolució.

Hàfez (35 anys en casar-se amb la Maria)

Trets físics	De pell morena, atractiu, mitja edat, ben plantat
Trets psicològics	Amable, correcte amb el tracte i seguidor de les tradicions.
Trets distintius?	És empresari, viatge sovint i té una situació acomodada.
Passat	Té tres germans.
Personatges amb qui es relaciona	Kamel, esposes i filles.
Evolució del personatge	Personatge pla.

7. Espais

a) Són realistes i versemblants ja que es poden ubicar en una mapa, és a dir que corresponen a una geografia determinada.

b) Alacant, Serra de Fontcalent (pàg. 125); Golf Pèrsic, Platja de Postiguet, Dubai (pàg.50); Alacant, Albufereta (pàg. 53); Tabarca (pàg. 87); Kuwait (pàg. 160 O 161); Udine (pàg. 135); Al Fujayrah (Golf Oman) (pàg. 140), Mediterrània (pàg.107), Nàpols (pàg.70), etc.

c)

País Valencià	Emirats Àrabs
Paisatge	
Alacant és zona costanera, càlida i cada vegada més dedicada al turisme com s'esmenta a l'obra.	Dubai és una terra eixuta, desèrtica, calorosa, sense muntanyes ni res que trenqui la vista de l'horitzó. La ciutat està plena de gratacels construïts gràcies al progrés sorgit dels beneficis del petroli a la ciutat. La seva atracció són les dunes.
Estructura familiar	
Monogàmica	Poligàmica. A la pàg. 184 s'expliquen els drets i deures amb les esposes i concubines.
Cultura	
Cultura cristiana Sentiment de pecat, de virginitat, de seguir els rituals propis de la nostra cultura, etc. "A ma mare li agradaria veure'm eixir de l'església del bracet del pare" (pàg. 41) "Es casà amb un vestit blanc" (pàg. 52). "No s'havien casat per l'església	Cultura musulmana. Només es reuneixen tots a l'hora dels àpats. La religió musulmana hi és present en tot moment. Hàfez és "un bon musulmà creient". Per això, per permetre que la Maria pugui tornar al seu país, primer l'ha de repudiar. Les dones no poden viatjar ni sortir fora de la llar sense autorització del marit. Les dones casades no poden

<p><i>com Déu mana..." (pàg.87)</i> <i>"Potser em castigue per odiar les altres dones, per voler tenir el Hàfez només amb mi" (pàg. 184)</i> <i>"M'aferre a la tradició del nou anys cristià, el meu calendari cultural" (pàg. 187)</i></p>	<p>ser fotografiades. <i>"... cap de les seues dones havia eixit de casa des del moment que hi havien entrat." (pàg. 137)</i> Hi ha una obertura cap a l'exterior, a través d'activitats esportives com el futbol. <i>"L'equip de futbol dels Emirats no s'ha classificat per als pròxims mundials..." (pàg. 160)</i> <i>"No li'n puc enviar cap meva (de fotografia) a la mare, ja que no 's un costum d'aquest país, fer-nos retrat" (pàg. 187).</i></p>
---	--

d) Al relat hi ha dos universos tancats que condueixen el lector a conèixer millor els personatges. L'autor descriu la presó on viuen aquells a través de l'ús d'una adjectivació que es configura com a peça clau perquè el lector s'endinsi en el món més intern dels protagonistes;

- el cas d'Hèctor, empresonat físicament, queda reflectit al fragment *" La presó de Fontcalent, on som en aquests moments, és al bell mig d'un espai erm (...). És una zona de vent on mai no plou..."* (pàg. 11)
- el cas de Maria que viu en una doble presó, una física i una altra dins del seu món interior, tal i com queda demostrat al seu dietari: *"Tinc ganes de parlar amb gent, amb persones de fora del palau. Caminar per les avingudes de la ciutat, recórrer l'emirat sencer per trencar els límits de la meua cambra que s'ha convertit amb la meua presó..."*(pàg. 112)

e) La presó serveix a Hèctor per fer una aturada en la seva vida. És un moment de reflexió, de mirar-se a si mateix, de descobrir que ell és tan "erm" com el lloc on ara està empresonat. Tota la seva vida només ha pensat amb ell mateix i ara s'ha d'enfrontar, definitivament, al seu propi ésser. S'adona que no té amics perquè ha estat incapaç de conrear l'amistat i que ni tan sols té una família, ni la seva filla Sandra vol saber res d'ell. Ha estat incapaç d'estimar i d'albirar més enllà d'uns prejudicis fruit d'una infantesa plena d'insatisfaccions (fins i tot la seva feina esdevenia un lloc d'exclusió com deixa ben clar en parlar del *"maleït despatx on has estat reclòs durant tants anys"*), i d'una visió del món pròpia de la cultura en el qual està immers.

Cal ressenyar que, el tancament a la presó, és una reclusió voluntària ja que L'Hèctor té diners per pagar la fiança, i no ho ha volgut fer.

A la Maria, en canvi, és l'amor i la passió la que l'ha conduïda cap a la seva pròpia presó. Un lloc ple de riquesa, però que al cap i a la fi, esdevé un aïllament del món exterior que impedeix la seva plena realització. Aquesta situació suposa una mirada cap endins. Estima amb bogeria el seu marit, però ningú no la comprèn. Haurà d'aprendre una decisió molt important: la llibertat a canvi de renunciar a la seva filla Nour.

f) Tancat, reclòs, cau, indret sense sol, lloc àrid, cel·la, reixes, presidi, gàbia, indret insalubre, gàbia daurada, penitenciari...

Algunes de les cites són:

- "El dolor no és provocat pel patiment d'estar tancat, en absolut" (pàg.12)
- "... però preferies mantenir-te reclòs per sempre en aquest cau..." (pàg. 18)
- "Com de lleig és aquest indret, sense sol..." (pàg. 18)
- "Ara sóc mort, sense moviment, com un pardal a la gàbia, sense ales" (pàg. 24)
- "*Tancada ern una gàbia daurada. Sense alé*" (pàg. 188)

8.Temps

a) No. L'autor ha introduït el lector en la història mitjançant l'ús de constants *flashbacks* units a la narració en present de l'acció. La novel·la arranca amb Hèctor, que des de fa tres mesos es troba a la presó de Fontcalent acusat d'assassinat. Aquest és el punt de partida per anar esbrinant la situació viscuda pels protagonistes i tot l'entorn psíquic (indefensió, desesperació, venjança, desconfiança,...) i físic que els ha portat on són a hores d'ara (mort, presó, Alacant...). Així doncs, el temps d'escriptura és molt breu si el comparem amb el temps del relat. La història comprèn la vida de Maria des que tenia 18 anys, que es va casar amb Hàfez, (pàg. 42) fins que va morir als 44 anys (pàg. 27)

b) És una història que ocorre al final de la segona meitat del segle XX. Un dels indicadors que ens ho marca és un dels fets històrics que apareix esmentat: El cop d'Estat que va tenir lloc a l'Estat espanyol, el 23 de febrer de 1981. També en són indicadors les dates dels escrits corresponents al diari de la Maria. Aquests començaren quinze dies després d'anar a viure amb el Hàfez (10 d'octubre de 1977) i tot just abans de retornar a la seva terra natal (29 de març de 1986).

- c)**
- a) Guerra del Golf Pèrsic
 2. Mort de Franco
 3. Guerra de Cuba
 4. Cop d'Estat espanyol
 5. Segrest Banc Central de Barcelona
 6. Atac a les Torres Bessones
 7. Guerra de Kuwait
 8. Guerra civil espanyola
 9. Primera Guerra Mundial
 10. Segona Guerra Mundial

d) Són elements importants per apropar la història al lector i perquè aquesta sigui més creïble i versemblant.

e) A través del diari de Maria i del que conta Hèctor.

- L'Hèctor al capítol IV, pàg 51, diu textualment: "*Supose que va suportar deu anys en aquell país perquè n'estava enamorada*".
- La Maria diu: "*Ara sóc jove, tinc 18 anys*" (pàg.42)
- La veu narradora de L'Hèctor també expressa: "*Quan la vas conèixer (...) fa setze anys, els mayeixos que ara té la teva filla, la Sandra*" (pàg. 25)
- L'Hèctor fa referència a la seva edat diu: "*En té quatre menys que jo*" (és a dir 56 anys) (pàg. 59)

- Etc.

f) Com ja hem explicat amb anterioritat, la història no segueix un ordre cronològic, sinó que bota del present en el passat de forma continuada. Hi ha l'Hèctor i la Laura que són els personatges del present, a través dels quals coneixem el passat de Maria, que és morta.

g) Es donen els tres casos a, b i c.

h) A través d'adverbis i expressions com: L'endemà, anys més tard, després, ...

9. Punts de vista

a) És un narrador omniscient, com ja s'ha esmentat amb exemples a la pregunta 5b.

b) Tres (Hèctor, Laura, Nour).

c) No. En aquest cas empra la segona persona del singular: tu.

d) Hèctor i Laura/Nour.

10. Tècniques narratives

Funció del diàleg: donar ritme i agilitat a la narració.

- *"- Avui tens millor aspecte!
- Això és perquè tinc gana de viure. Laura, he pensat que m'agradaria eixir d'ací..."* (pàg. 120).

Funció nota breu: comunicar sentiments profunds o motivacions que fan actuar el personatge d'una manera o d'altra. Com a exemples hi ha les dues notes que li deixa la Maria a l'Hèctor. La primera quan se'n va a casa dels pares amb la Sandra i la segona, d'acomiadament (abans de suïcidarse).

- *"Hèctor, no sé què et passa. No sé què ens passa. He tingut por..."* (pàg. 102).
- *"... Fa temps que sóc més morta que viva"* (pàg. 202)

Funció descripció: s'hi troben descripcions de persones i bàsicament de llocs. A la novel·la les descripcions dels llocs solen ser subjectius (connotatius) ja que són descrits a partir de la percepció de la Maria, quan parla del desert, o de l'Hèctor quan es refereix a la presó o al despatx on treballava.

- *"A Dubai no es perceben les estacions, només els canvis de vent"* (pàg. 78)
- *"Hem pogut observar les dunes que s'obrien pas en l'horitzó entre les planícies"* (pàg. 74)
- *"La presó de Fontcalent (...) és al bell mig d'un espai erm ..."* (pàg. 11)
- *"On tu vius, estic segura que no hi ha un desert tan bonic com aquest"* (pàg. 104)

Funció de la narració: exposar els fets, les situacions,...

- "La Sandra ha arribat amb deu minuts de retard a la cita a la cafeteria que hi ha a tocar de l'institut." (pàg. 107)

Funció del diari: el diari serveix per poder reconstruir la història d'una persona absent, la Maria. D'aquesta manera es poden conèixer els moments més íntims, els seus sentiments, etc. Que difícilment es podrien descobrir d'una altra forma. També cal esmentar les cartes que la Nour envia a la Maria, que tenen la mateixa funció que els escrits del diari.

- "Mare, avui faig dèsset anys..." (pàg. 103).

11. Sexe

a) meuca (pàg. 29), gata maula (pàg. 128), barjaula (pàg.125), bagassa (pàg. 29,119), xicota, donota (pàg. 29, 99), mala pècora (pàg. 50, 118)

b) Masturbació(pàg. 119), Fel·lació (pàg.48)

c) Erotisme (pàg.), estat d'excitació (pàg.) fluxos corporals relacionats amb una relació sexual (pàg. 148, 161), relació lèsbica entre la mare de n'Hèctor i la Xelo (pàg. 90, 29), Voyeurisme (pàg. 99), totes les referències que giren al voltant del Club de la Xata, pràctiques homosexuals dins la presó (pàg. 118), cardar (pàg. 65), prostíbul (pàg. 209) ...

12. Cinema, televisió, literatura

a) Sèries o pel·lícules de detectius: Perry Mason, Raymon Barr (pàg. 89, 90, 132). Pel·lícules de l'oest americà (pàg. 124) i referències a Hollywood com a la meca del cinema (pàg 74).

b) La Laura/ Nour s'ha fet passar per una persona dedicada laboralment a visitar presoners que estan tot sols i que ningú no els visita (visitadora de persones solitàries com ella mateixa s'ha definit, -pàg. 14). Però en realitat, ella és biòloga i això només és una farsa per poder entrevistar-se i conèixer a l'Hèctor i així descobrir qui era i què va passar amb sa mare.

c) La Maria es compara a la germana de l'Elisabeth perquè, com ella, no ha arribat als 20 anys i s'ha enamorat d'un home molt més gran que ella i ha decidit anar-se'n amb ell. Si bé, hi ha un tret diferencial, a *Orgull i prejudici* la protagonista fuig amb un oficial de l'exèrcit sense dir-ho als seus pares i Maria amb un empresari àrab, encara que primer intenta convèncer els pares sense aconseguir-ho.

d) Perquè Umberto es va fixar amb el llibre que llegia, *Diari del lladre*, de Jean Genet, quan es van conèixer (pàg. 129).

e) La relació familiar entre Hèctor i el protagonista de l'obra de Maalouf són semblants. Ambdós mantenen una relació singular i peculiar amb la dona i la filla, respectives.

f) El poema es troba a la pàgina 115. L'autor ha volgut posar de manifest que malgrat que les dones de la cultura àrab es resignen davant el fet d'haver de compartir el marit, en el més profund de l'ésser es rebel·len davant un destí que els és negat des de la infantesa. El dolor, la càrrega feixuga del dia a dia, el silenci forçat dels sentiments, la tirania del més fort, la desesperació constant, ... són presents a la vida de les dones. És un tast

amarg de l'amor. Carles Cortés ha volgut mostrar també, que Maria, procedent d'una altra cultura no entén aquest patiment front la grandesa de l'amor. I aquella no entén que el poema és un avís del que li depara el futur. Ara és la preferida de Hàfez, per quan de temps? Espera un futur felíç obert de bat a bat, per acabar perdent el tresor més preuat, la seva filla Nour.

g) En aquest cas es pot afirmar que es tracten d'eines d'integració per part de Maria. Des del moment que ha anat a viure amb Hàfez ha entès que el primer que ha de fer és intentar integrar-se en la nova cultura. Per això ha d'aprendre l'idioma àrab i, a més, per assolir-la plenament ha d'anar més enllà i conèixer quin són els fets religiosos que marquen i condueixen la cultura àrab i aquells elements fonamentals que formen part de la idiosincràsia del país d'acollida.

h) Fedra és filla de Minos, (rei de Creta) i de Pasífae (mare del minotaure). Fedra es casà amb Teseu (rei d'Atenes), que ja tenia un fill fruit de la relació que havia tingut amb Hipòlita, una amazona. Fedra s'enamorà del seu fillastre Hipòlit, però aquest refusà les insinuacions de la seva madrastra. A partir d'aquell moment, Fedra, d'una banda, tenia por que Hipòlit la delatàs a Teseu i, de l'altra banda començà a sentir ràbia vers Hipòlit. Per salvar la seva honra i, al mateix temps, venjar-se del fillastre, Fedra convenç el seu home que va ser el seu fill el que havia tractat d'ultratjar-la.

El final de la tragèdia presenta dues versions. La més coneguda és la que ens diu que Fedra, espantada, se suïcida després d'escriure una nota on acusa Hipòlit de voler-la seduir. Davant d'això, Teseu creu la versió de la seva esposa i desterra Hipòlit, al qual abandona a les ires de Posseïdó i acaba per morir. Això no obstant, al final Teseu descobreix la veritat.

El mite de Fedra es relaciona amb el que alguns autors anomenen "la diabòlica *femme fatale*". En aquest cas, no existeix l'adulteri consumat, sinó que només es tracta d'un desig adúlter. És el desig, amb trets d'incest, el que finalment acaba desencadenant la tragèdia. Eurípides (Atenes, 485-406 a.C.) i reescrit per Séneca (Còrdova 4 a.C. – Roma 65 d.C.).

Relació: El mite de Fedra no manté cap relació directa amb l'obra. Sí que demostra el bagatge cultural de l'autor que incorpora diferents referències literàries al llarg del relat. A *Els silencis de Maria*, només un moment Hèctor mira amb desig la seva filla Sandra. Tanmateix, no és l'aplicació del mite.

13. Actualitat

IMMIGRACIÓ

- *"La família de Hàfez continua preocupada pels treballadors forasters que vénen al país. Comenten que a la llarga no portarà res de bo tot això. És gent amb poca cultura i una gran manca d'educació"* (pàg. 140).
- *"Tenc una assistenta filipina a la meua disposició que té cura minuciosa del meu cos"* (pàg. 42).
- *"En els últims anys, amb el creixement d'aquest país, han vingut musulmans de tot el món"* (pàg. 42).

- "Va ser elegida a través d'un catàleg" (pàg.42).
- "Hi ha gent del Pakistan (...) i Bangladesh" (pàg. 71).
- "Les seues dones entren a formar part del servei de les famílies locals"(pàg. 71).
- "Li he recordat que a la meua terra, ara, són els andalusos els qui vénen a treballar, perquè als seus pobles es moren de gana" (pàg. 72)

És evident que a l'Estat espanyol els mitjans de comunicació i els plantejaments polítics han conduït a pensar en la immigració com un fet negatiu, que lleva llocs de feina als nadius, que incrementa la inseguretat ciutadana, que els seus infants ocupen places escolars atorgades fins ara als fills del país, etc. Com veiem, una visió que esdevé repetida a móns culturals, que en unes coses són molt diferents, però en altres les similituds hi són present. En aquest cas hi ha un enfrontament entre el "jo" i "els altres", els que no són com nosaltres.

MODELS DE FAMÍLIA

Hi ha dos tipus de família: el model cristià (monogàmic) i el model àrab (poligàmic).

Maria decideix voluntàriament formar part de la família de Hàfez. A poc a poc es va trobant amb una realitat que per a ella era desconeguda: haver de compartir l'home estimat amb altres dones (poligàmia). En aquest sentit es pot veure tot el procés que fa ella per acceptar aquesta nova situació. En són exemples l'esforç que fa per aprendre d'idioma, l'interès que demostra per conèixer la cultura àrab a través de la lectura de llibres sagrats... Mentre ella és la preferida, tot el que viu dins el palau l'atreu i hi és feliç. Des del moment que no té un fill mascle i se sent relegada a un segon terme, comença el procés de rebuig en aquesta nova etapa (en què deixa de ser el centre d'admiració i d'atenció de Hàfez). És ara que se sent infeliç i fora de lloc. Per això, pren la determinació de tornar a la seva terra natal.

Això no obstant, la seva filla Nour, resta al palau, a cura de la resta de les esposes de Hàfez. Aquest fet és característic de la cultura àrab. D'una banda els fills sempre han de quedar amb el pare si són menors d'edat, els pertanyen a ells i, de l'altra banda les altres esposes es veuen obligades a fer-se càrrec d'aquells fills encara que no siguin propis.

La segona experiència matrimonial de Maria, malgrat que és la pròpia de la seva cultura occidental (monogàmia), tampoc no la fa feliç. La infelicitat rau en el fet que no ha estat capaç de superar el propi sentiment de culpabilitat (propi de la religió cristiana) per l'abandonament de la filla i pel que ella viu com un acte de covardia. Hèctor ha contribuït a fomentar la insatisfacció de Maria des del moment en què ha impedit que reestableixi el contacte amb Nour perquè està gelós de la relació anterior de Maria i Hàfez. La gelosia, actitud clarament masculista, justifica fragments com aquests:

- "Li ho havies prohibit, que no se'l posara mai més, perquè amb aquell color els homes la miraven. Era un vestit estret que marcava de manera provocativa els malucs i els pits" (pàg 29)

RELIGIÓ COM A PART DE L'IMAGINARI CULTURAL

A més a més, Hèctor forma part d'un context cristià en què el concepte de pecat condiona la forma d'entendre la vida. Alguns exemples són:

- *"Era massa jove (Sandra) per entendre les històries antigues d'una mare pecadora"* (pàg. 26)
- *"No volies que la filla es convertira en un pendó com la mare"* (pàg. 26)
- *"Havies de lliberar la Sandra de la influència perniciosa de sa mare"* (pàg. 101)

Hàfez també actua tenint en compte la forma d'interpretació del món des d'una perspectiva basada en la religió musulmana. Alguns exemples són:

- *"Ell li impedia eixir del país amb la filla"* (pàg. 36)
- *"Tots i cadascun dels membres de la teua família han estat víctimes de l'entorn, de la societat que els ha tocat viure"* (pàg. 213).
- Alcorà: *"Oh profeta!
Quan repudieu les dones [amb un divorci].
Repudieu-les quan hagi passat el temps d'una espera
[fins a la menstruació següent, en què s'haja vist
Que no esperen fills]"* (pàg. 184)

Tanmateix, Hàfez li donà permís a la Maria per anar a veure als seus pares, això sí, sense la Nour.

MASCLISME

En tot moment Hèctor té un comportament masclista, fet que justifica accions com: prohibir a na Maria dur determinada roba (*"Vas decidir des del primer moment prohibir a la Maria que es posara vestits provocatius i que ballara quan eixien alguna nit"*, pàg. 58), prohibir-li tornar a treballar, prohibir-li veure la filla, gelosia, concebre que el paper de la dona és bàsicament el de concebre fills...

VIOLÈNCIA DE GÈNERE

a) Hèctor maltracta psicològicament i físicament Maria. El maltracte psicològic ve del fet (ja explicat a l'apartat anterior) que li impedeix que tengui qualsevol tipus de contacte amb Nour. Les referències al maltracte físic i verbal són freqüents al llarg del relat:

- *" Els crits despertaren la vostra filla (...). Els teus dits afluixaren de manera sobtada el coll de la Maria"* (pàg. 101)
- b)** Algunes cites són:
 - *"La Maria t'atacava els nervis, no et tenia cap respecte... per això, l'havies de tenir controlada"* (pàg. 29)
 - *"No vas poder controlar-te i vas estavellar al cap una cadira de rodes fins a obrir-li un trau considerable"* (contra en Pere) (pàg. 33).
 - *"Ara no confies amb mi, quan tu m'enganyes amb el primer que passa, quina barra tens, dona"* (pàg. 101) (desconfiança)
 - *"Vas demanar-li perdó (a la Maria). Mai més no tornaries a fer-li mal"* (pàg. 102)
 - *"Li ho havies prohibit, que no se'l posara mai, perquè amb aquell color, els homes la miraven"* (pàg.26).
 - *"...vas marcar el terreny al teu cadellet"* (pàg. 28)
 - *"... no li vas deixar cap marca a la pell"* (pàg. 28)
 - *".. no està bé pegar les dones, per això te'n penedires "*(pàg. 54)

Així com la nota que deixa la Maria (pàg. 102).

c) Son pare treballava a la cimentera i arribava cada dia begut. Sempre desprenia una olor agra. Després de dinar dormia al sofà un bon grapat d'hores. Havia participat a la Segona Guerra Mundial i reclos en un camp de concentració. Hèctor l'odiava, igual que a la seva mare perquè presumia que, almenys, mai no l'havia pegat, quan això no era veritat. Sa mare tenia un afer amorós amb la veïna (la Xelo).

PREJUDICIS, SUPERSTICIONS

Prejudicis

a) S'hi troben descrites situacions, comentaris o expressions que amaguen alguns tipus de prejudicis. Alguns exemples:

- La creença estesa a la nostra cultura segons la qual els àrabs captiven les dones perquè tenen poders demoníacs:
 - *"Recordares que la teva mare ja t'havia avisat, que els àrabs encara embruixaven les persones"* (pàg. 150).
- Als àrabs se'ls atribueix fàcilment actes delictius.
 - *"Se l'haurien tirat ja tots els moros d'allà..."* (pàg 54").
- Exaltació de la pell blanca. Curiosament, l'autor no parla mai en un sentit negatiu dels contrastos entre blanc i negre.
 - i. *"El clar i l'obscur, el dia i la nit, el sol i la lluna"* (pàg. 139)
 - ii. *"El meu (fill) serà el primer i serà el més blanc, el més bell de tota la casa. I així retindré el pare, és clar; només estarà per a nosaltres dos"* (pàg. 44)
 - iii. *" La Zeïneb m'ha dit en francès que les meues ungles semblen perles. Deu envejar la blancor de la meva pell "* (pàg. 47)
 - iv. *"(...) Preferies la blancor de les joves de l'est, com les de Maria"* (pàg. 132)
 - v. *"(...) Tan sols demanaves a la Xata que et presentara xicotes que no es punxaren, encara que amb l'Úrsula havies fet una excepció... era tan blanquinosa..."* (pàg. 132)
 - vi. *"... li atrau la meva pell blanca, ho sé"* (pàg. 43)
- Creure que la cultura occidental és millor que la de qualsevol altra
 - *"Quan vaig venir, vaig témer que la medicina d'ací fóra pitjor que al meu país"* (pàg. 73)
 - *"...com que aquella gent és una mica retardada, li hauran prohibit que canvie els costums!"* (pàg. 200)
- Reticència o desconfiança cap als forasters

(Vegeu l'apartat de la immigració)

b) Resposta oberta:

- Hi ha qui considera que hi ha llengües "importants" que serveixen per a qualsevol situació comunicativa , i unes altres que són considerades vàlides només a l'àmbit familiar
- Que els àrabs fan pudor...

Supersticions

Les supersticions van lligades a les creences culturals. En el relat, se n'esmenten alguna:

- "*Una dona casada, que pronuncie el teu nom real amb el testimoni de la lluna plena, se n' enamorarà i serà infidel al seu marit*" (pàg. 163)

Aquesta superstició justifica que la Sultana caigués en braços de n'Hicham o Kamel.

- "*Una vegada em van dir que si pronunciava un nom sota el llum de la lluna plena, hi hauria sang i violència al meu voltant*" (pàg. 217)

Argumentalment, la frase serveix per introduir la reflexió que fa Maria, que elegeix una nit de lluna plena per dir un nom (Nour) i per suïcidar-se.

- "*El sol i la lluna s'han trobat. Jo, la Maria, el mig de totes dues deixen dins mi la llavor necessària perquè aquesta nit el Hàfez faça florir l'esperança*" (pàg. 48).

La creença en l'influx de la lluna existeix no només en el món àrab sinó també a la cultura occidental. Exemple: la creença que els homes llops despertaven en nits de lluna plena...

- "*La paraula del profeta, també*" (pàg. 203)
- "*... una lluna plena i la veu del Kamel que anunciava el seu fatal destí*" (pàg. 206)

Amb aquestes frases, la Maria sucumbeix a la superstició de què tenim el destí escrit.

- Resposta oberta. Supersticions que són vives en la nostra cultura són: els gats negres porten mala sort, dimarts i 13, color blanc per casar-se...

14. Tradicions

Resposta oberta:

a)

- Cultura de la transmissió oral
"*El famós Rashid que es manté viu en la memòria oral de la família*" (pàg. 141)
"*M'ha recordat ma mare; sempre l'he vista a casa recitant poemes i contarelles populars*" (pàg. 114)
- Ús del xador entre les dones àrabs
"*Nosaltres, amb el xador ennegrit, érem éssers al marge de la realitat*" (pàg. 141)

- Qui escriu la història són els homes, no les dones:
"Aquella terra s'havia construït sobre les memòries dels homes, com era el cas de l'avi Rashid" (pàg. 141)

- El costum que sigui l'hereu el fill mascle major (costum arrelada a ambdues cultures):

- "No pot ser una xiqueta, el Hàfèz vol un mascle" (pàg. 75)

- "Un fill, (diu l'Hèctor), això és, un nen perquè puga ser l'únic hereu" (pàg. 44)

b) La Maria, en contra de la voluntat del seu marit Hàfèz, parla en la seva llengua a la seva filla, per no perdre la identitat.

c)

- Als Emirats Àrabs el paper de la dona es redueix a tenir cura dels fills, la casa i satisfer el marit.

Exemples:

- "Tant la Jadiya com la Zeïneb, (...) com que tenen fills, tenen una preocupació constant" (pàg. 75)

- "He d'estar bonica per al Hàfèz, que se senti orgullós de mi" (pàg. 81)

- "La situació de la dona és millor al meu país, Maria, ací només som les mares dels seus fills" (pàg. 114)

- Abans les dones tenien vedat l'accés a la cultura escrita. A l'obra es deixa entreveure un principi d'obertura, en aquest sentit:

- "Tu ets dona, m'ha dit, i en aquesta terra, les dones comencen a caminar" (pàg. 80). De fet, la Maria segueix els consells, les indicacions i les lectures de Kamel.

- Separació entre homes i dones. Als Emirats àrabs gairebé la relació entre la vida dels homes i les dones, als diferents àmbits de la vida social és inexistent.

- "La veritat és que ací les dones i els homes estem molt separats. I jo em queixava del meu país" (pàg. 43).

- "Diuen que les dones viuen com els homes (al teu país). I nosaltres, com em diuen a l'escola, som distintes." (pàg. 104)

En comú es podria parlar de la importància que en ambdues cultures es dona a la maternitat. A vegades sembla que la dona només té com a paper principal a la societat el tenir fills. Aquest sentiment es desprèn dels esforços que fa la Maria per tornar quedar embarassada del Hàfèz, i també de les expressions despectives que utilitza l'Hèctor quan parla del càncer de la Maria.

- "...la van buidar..." (pàg. 99)

- "...ja no era completa. No podia ser mare." (pàg.99)

I els retrets que li fan Maria i Laura/Nour a l'Hèctor:

- "Em van buidar i tu em vas rebutjar" (pàg. 202)

- "potser quan vas rebutjar-la com a dona, perquè li havien tret allò que consideraves essencial en una femella" (pàg. 206)

d)

Resposta oberta: Llei de paritat, la Llei actual a l'estat espanyol permet invertir l'ordre dels llinatges, etc.

Així i tot, a la nostra societat encara es poden trobar actituds que, d'una banda semblen, gairebé ancorades al passat, i d'altra banda manifesten una vida abocada al materialisme, com es constata al següent fragment:

"Em vaig cansar d'ell; sense cap il·lusió en la vida, només casar-nos i tenir un pis com els dels pares a qualsevol barri de mala mort" (pàg. 76).

e)

El personatge de la Xelo introdueix el tema de les relacions sexuals entre dues dones. La societat àrab penalitza aquests tipus de comportaments:

"La mare feia l'amor amb la Xelo (...), els gemecs que escoltaves confirmaven el plaer que les dues dones sentien" (pàg.90)

f)

Matrimonis de conveniència n'hi ha hagut sempre a la nostra societat. Primer, per interessos econòmics i manteniment de les herències i ara, per necessitat de legalització social (matrimonis entre immigrants i autòctons) a canvi, moltes vegades, d'una compensació econòmica, amb el consentiment de les dues parts.

Al món àrab les famílies segueixen acordant matrimonis sense tenir el consentiment dels promesos.

g)

Aquest fragment mostra un reducte del costum d'una societat d'antany. Encara es donen algunes coses però no es pot generalitzar.

15.Trets lingüístics

a)

- Morfologia verbal
 - Ús de la desinència -e a les primeres i/o terceres persones del singular dels verbs de la primera conjugació: done, supose, estime, arribe
 - Ús de formes verbals de la tercera conjugació pures en comptes d'incoatives:
EX: vist (sinònim dialectal de "vesteix")
 - Ús del verb *eixir*, o abellir
Ex: isca, abellix (pàg. 23), ix
 - Subjuntius específics: Tinga, coneguera, tingueres...
 - Increment dels verbs incoatius amb terminacions com: obeïx, insistisca, residisc...
- Demonstratius arcaics: ací...
- Ús de l'article literari

- Possessius: teua, meua...
- Lèxic específic: xicota, xiquet, andròmines, sorra ...
- Accentuació seguint les normes de Castelló: cortés, francés, convéncer, alé,
- etc.

b) Metàfora, 2. comparació, 3. personificació. 4. antítesis, 5. personificació, 6. antítesis, 7. comparació, 8. personificació, 9. metàfora, 10. comparació, 11. personificació. 12. metàfora, 13. antítesis.

c) 1. Gust. 2. Gust i tacte. 3. Olfacte. 4. Gust. 5. Olfacte (agradable, desagradable). 6. Olfacte i tacte. 7. Oïda-gust-vista. 8. Olfacte. 9. Tacte. 10. Tacte i olfacte.

d) 1. No tenir sentiments. 2. No voler saber res d'algú. 3. Quedar embarassat sense estar casat. 4. Resumir. 5. L'ésser humà repeteix les equivocacions. 6. Rendir-se. 7. Despertar la curiositat. 8. Començar un projecte amb moltes ganes i perdre-les pel camí. 9. Fer coses inesperades. 10. Tenir bona presència. 11. Actuar sense racionalitat. 12. Ésser pobre.

e) En italià: un *ristretto* (pàg. 129), la *fidanzata* (pàg.82), *terrone del sud*, etc. (pàg.69). En àrab: *Nour*. En castellà: "me mostrastes tus manos..." (pàg.81), ... En anglès: *chance* (pàg.42). Francès: *voyeur* (pàg. 49).

f) Fèlix Asensi, Pere Carratalà, Hèctor Soler, Laura Ferrer, Maria Ferrer (especificat a la pàg. 198).

16. Jocs

a)

A	I	N	U	O	D	A	C	I	R
R	E	G	N	A	E	L	L	S	A
D	I	L	E	N	C	A	I	L	D
N	A	P	N	O	U	R	A	U	I
A	C	A	P	R	S	O	R	O	H
S	L	L	A	I	R	A	M	C	C
A	P	F	R	E	S	S	A	E	A
L	A	N	A	T	L	U	S	D	R
E	S	E	R	A	J	I	N	A	S
T	A	Y	I	D	A	J	P	A	U

Les frases resultants són: Ací regna el silenci, la pau, cap fressa el desert. Pau.

b)

						3													
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			5	P	R	E	S	Ó				
						M						
	4					I						
1	H	È	C	T	O	R						
	À					A						
	F					T						
	E				6	S	U	Ï	C	I	D	I
	Z											
			2	A	L	A	C	A	N	T		
						R						
						A						
						B						
						S						